

Naar een kernwapenvrije wereld

Opiniebijdrage van Willy Claes, Jean-Luc Dehaene, Louis Michel en Guy Verhofstadt

President Obama's engagement om alle kernwapens uiteindelijk te elimineren verdient onze volledige steun. Terwijl kernwapens in het verleden misschien een stabiliserende rol hebben gespeeld, leven we vandaag in een wereld waarin de verspreiding van kernwapens gestadig verder gaat en het risico op een terroristische aanval met kernwapens drastische actie vereist. De Koude Oorlog is definitief voorbij. Het is tijd om ons nucleair beleid aan te passen aan de veranderde omstandigheden. Landen als Pakistan, India, en Noord-Korea hebben sinds kort de nucleaire club vervoegd. De kans is zeer groot dat Iran en andere staten in de regio zullen volgen, wat een nooit geziene destabilisering in een al zo volatiele regio zal teweegbrengen. Wij stellen ons hardop de vraag hoe het verder moet.

Het is moeilijk vol te houden andere staten kernwapens te blijven ontzeggen zolang wijzelf over dergelijke wapens beschikken. De keuze is dus de volgende: ofwel een wereld waarin we accepteren dat meer en meer staten kernwapens aanmaken, ofwel een wereld waarin de negen huidige kernwapenstaten de klemtoon op kernwapens fundamenteel afzweren en de doelstelling tot eliminatie ernstig nemen. Dat laatste is in het verleden niet het geval geweest, ondanks het feit dat nucleaire eliminatie een verplichting is onder het Nucleair Non-Proliferatie Verdrag (NPV), een wettelijk bindend verdrag, onderschreven door alle formele kernwapenstaten. Als conservatieve experts zoals Henry Kissinger en George Schultz zich resoluut achter een atoomwapenvrije wereld scharen, mogen we dit maatschappelijk debat ook bij ons niet langer uit de weg gaan, en willen ook wij – in navolging van gelijkaardige initiatieven in de VS, het VK, Duitsland, Nederland, Italië, Polen, en Noorwegen – expliciet pleiten voor een wereld zonder kernwapens. Niet als een naïeve droom, maar als een ambitieuze, realistische politieke doelstelling. Er is geen enkel fundamenteel argument waarom deze optie op termijn niet haalbaar zou kunnen zijn.

Net zoals het probleem van de opwarming van de aarde kan het effectief aanpakken ervan niet uitgesteld worden. Op korte termijn vereist dit een nieuw engagement van alle kernwapenstaten – niet enkel de VS en het VK – om te komen tot 'global zero'. De Toetsingsconferentie van het NPV in mei 2010 is hiervoor een unieke gelegenheid. Tegelijkertijd moeten concrete stappen gezet worden die ons naar deze hernieuwde doelstelling moeten leiden: een drastische reductie van de bestaande ontplooide als niet-ontplooide strategische en tactische kernwapens; de ratificatie van het Test Stop Verdrag; het onderhandelen van een verdrag dat de verdere aanmaak van militair splijtbaar materiaal verbiedt; een niet-eerste gebruik verklaring, of nog beter, het illegaal verklaren van het gebruik van deze massavernietigingswapens. Multilaterale onderhandelingen dienen te worden opgestart om tot een Nucleaire Wapenconventie te komen. Deze laatste moet kernwapens verbieden, zoals gebeurd is met het verbod op de chemische en biologische wapens, en een tijdslijn voor de uitvoering ervan uittekenen.

Wat kan België ondernemen? De Amerikaanse tactische kernwapens in Europa hebben geen enkel militair belang meer. Het resterend politiek nut – als symbool voor de trans-Atlantische band – is in ruime mate onvoldoende als argument om ze te behouden, wetende dat we hierdoor het signaal aan de rest van de wereld blijven geven dat kernwapens "nodig" zijn. Hierdoor stimuleren we immers indirect proliferatie, en ondermijnen we de veiligheid van ons land, net het tegenovergestelde van wat we willen bereiken. Er bestaat in ons land bovendien een zeer groot maatschappelijk draagvlak voor de verwijdering. 348 steden en gemeenten van ons land hebben zich bij het Mayors for Peace netwerk aangesloten. Net als de Duitse regering roepen we onze regering op om actieve stappen te zetten binnen de NAVO voor de snelle verwijdering van deze kernwapens. Indien het snel gaat, kan dit een uitermate positief signaal zijn naar de niet-kernwapenstaten op de komende

Toetsingsconferentie, en de herziening van het NAVO Strategisch Concept biedt het geschikte kader om het gehele nucleair beleid van de alliantie te herbekijken. Idealiter gebeurt dit in een onderhandeling met Rusland, zodat een evenredige vermindering van de Russische wapens verwezenlijkt wordt. Echter, soms moeten we durven het voorbeeld te geven, en hopen dat dit inspirerend werkt.

We bevinden ons op een cruciaal tijdstip. Tot voor enkele jaren geleden was de verwijdering van de tactische nucleaire wapens in Europa diplomatiek een doodgeboren kind. Sinds de engagementen van de Obama - administratie is er beweging mogelijk. We roepen onze opvolgers op om er werk van te maken, het is nu of nooit.

Deze verwijdering dient bovendien los te staan van het debat aangaande het raketschild. Wanneer het gaat om het beheersen van deze meest destructieve massavernietigingwapens zijn daadwerkelijke ontwapeningsstappen effectiever dan ons lot te laten hangen van twijfelachtige technologie, die bovendien als destabiliserend wordt gepercipieerd door grootmachten die er niet over beschikken. Een nieuwe wapenwedloop dient tot elke prijs vermeden te worden. Dat zijn we de wereld verplicht.